

An aerial photograph of a town, likely Verdum, showing a river flowing through it. A large, multi-arched stone bridge spans the river. The town is built on a hillside, with a prominent church with a tall spire. The surrounding landscape is hilly and appears to be agricultural.

# VERDUM I LA PROSPERITAT: VIDA DE TREBALL I LLUITA VEÏNAL

Itinerari per a l'alumnat  
d'Educació Secundària  
Obligatòria

PRESENTACIÓ	1. OBJECTIUS DIDÀCTICS	2. QUÈ CAL SABER ABANS DE FER L'ACTIVITAT?	3. COMPETÈNCIES BÀSIQUES
4. CONTINGUTS DE CONCEPTES	5. CONTINGUTS DE PROCEDIMENTS	6. METODOLOGIA, DESENVOLUPAMENT I RECORREGUT	7. ACTIVITATS D'APRENTATGE
8. RECURSOS I MATERIALS	9. FITXA DE L'ACTIVITAT	10. CONSELLS PRÀCTICS	

ENLLAÇ A LA RUTA

### **Ajuntament de Barcelona - Arxiu Municipal de Barcelona**

Direcció del Sistema Municipal d'Arxius  
Carrer d'Avinyó, 7, 1a planta  
Tel. 934 027 602

### **Arxiu Municipal del Districte de Nou Barris**

Plaça Major de Nou Barris  
Tel. 932 916 838  
amdnb@bcn.cat

barcelona.cat/arxiunicipal  
FB: @bcnarxiunicipal  
TW: @BCN\_arxiu  
IG: @bcnarxiunicipal

### **Fotografies**

Arxiu Municipal del Districte de Nou Barris  
Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona  
Arxiu Fotogràfic de Barcelona



# VERDUM I LA PROSPERITAT: VIDA DE TREBALL I LLUITA VEÏNAL

Guió didàctic de l'itinerari  
per a Educació Secundària Obligatòria



## PRESENTACIÓ

Us proposem un itinerari per una de les zones més desconegudes de Barcelona: els barris de la Prosperitat i Verdum. Aquest recorregut té la finalitat de fer valer aquests espais urbans on no observarem els bells detalls de façanes bastides per grans capitals ni espais patrimonials singulars, sinó que ens centrarem a mirar de comprendre la vida de les persones que els van bastir i la seva lluita per un barri digne de ser viscut.

L'activitat està dissenyada per a públic escolar d'educació secundària. Així, l'activitat consta de dues parts: un treball previ a l'aula amb fonts d'arxiu i un recorregut urbà posterior.

El recorregut es planteja com una visita de descoberta, en la qual l'alumnat haurà d'observar, reflexionar, argumentar i deduir quins usos tenien els espais i com han anat canviant al llarg dels darrers cinquanta anys. Aquesta tasca analítica es portarà a terme amb l'ajut dels documents que es conserven a l'Arxiu Municipal del Districte de Nou Barris.

A través d'aquesta activitat, l'alumnat podrà conèixer de primera mà la funció de l'arxiu com a garant de la documentació que es genera al districte, comprendre el valor dels documents com a testimoni patrimonial del passat i descobrir el passat als carrers, les places i les façanes dels edificis que ens parlen de la vida de les persones que van fer aquests dos barris. La finalitat és conèixer l'origen d'alguns es equipaments per entendre les conquestes socials que els han fet possibles.



## 1. OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Entendre que la funció principal de l'arxiu és la custòdia de totes les fonts documentals que ens expliquen la història del districte de Nou Barris.
- Valorar la tasca dels arxivers i arxiveres i les possibilitats analítiques i interpretatives que proporcionen els documents.
- Reflexionar sobre la importància de conservar els documents, font de coneixement de la història.
- Valorar la utilitat de les fonts documentals per al coneixement del territori.
- Descobrir el valor i el potencial del fons documental com a testimoni del passat.
- Utilitzar i ampliar diferents nocions relacionades amb el temps passat i present.
- Conèixer la història dels barris de la Prosperitat i Verdum i alguns dels seus espais, equipaments i edificis més significatius, així com les vides que s'hi ha viscut i la lluita veïnal.
- Reflexionar sobre els canvis que s'han esdevingut al llarg del temps en qüestions urbanístiques, socials, econòmiques i culturals.
- Interpretar diversos tipus de documentació.
- Participar de manera activa, reflexiva i crítica en el decurs de l'itinerari.
- Aprendre a valorar i respectar l'entorn urbà com a fruit de l'acció humana.
- Utilitzar l'expressió oral com a eina per construir coneixement, per comunicar-lo i per compartir-lo amb els altres.

## 2. QUÈ CAL SABER ABANS DE FER L'ACTIVITAT?

Per aprofitar al màxim la visita, proposem que prèviament l'alumnat treballi a l'aula alguns aspectes com ara els següents:

- Conèixer la ubicació de l'Arxiu.
- Tenir una idea aproximada de què és un arxiu i com funciona.
- Haver explicat que actualment totes les accions humanes generen documents i que una part del conjunt d'aquesta informació va a parar a l'Arxiu.
- Saber que existeix la figura de l'arxiver/a.
- Haver parlat prèviament a classe de què són les fonts documentals històriques.
- Comentar què és la lluita obrera i veïnal.
- Haver parlat del franquisme en els seus vessants econòmic i social.

### 3. COMPETÈNCIES BÀSIQUES

#### Àmbit social

##### Dimensió històrica

- Analitzar l'evolució dels barris de la Prosperitat i Verdum per entendre les continuïtats i els canvis al llarg del temps per comprendre'n la causalitat històrica.
- Aplicar els procediments de la recerca històrica a partir de la formulació de preguntes i l'anàlisi de fonts, per interpretar el passat.
- Interpretar que el present és producte del passat, per comprendre que el futur és fruit de les decisions i accions actuals.

##### Dimensió geogràfica

- Aplicar els procediments de l'anàlisi geogràfica a partir de la cerca i l'anàlisi de diverses fonts, per interpretar l'espai antic i actual i veure'n les diferències.
- Analitzar diferents models d'organització política, econòmica i territorial, i les desigualtats que generen, per valorar com afecten la vida de les persones i fer propostes d'actuació.

##### Dimensió cultural i artística

- Analitzar les manifestacions culturals i relacionar-les amb els seus creadors i la seva època, per interpretar les diverses cosmovisions i la seva finalitat.
- Valorar el patrimoni cultural com a herència rebuda del passat, per defensar-ne la conservació i afavorir que les generacions futures se l'apropriïn.
- Valorar les expressions culturals

pròpies, per afavorir la construcció de la identitat personal dins d'un món global i divers.

##### Dimensió ciutadana

- Formar-se un criteri propi sobre problemes socials rellevants per desenvolupar un pensament crític.
- Pronunciar-se i comprometre's en la defensa de la justícia, la llibertat i la igualtat entre homes i dones.

#### Àmbit de cultura i valors

##### Dimensió interpersonal

- Mostrar actituds de respecte actiu envers les altres persones, cultures, opcions i creences..

##### Dimensió sociocultural

- Comprendre i valorar el nostre món a partir de les arrels culturals que l'han configurat.

#### Àmbit artístic

##### Dimensió percepció i escolta

- Utilitzar estratègicament els elements del llenguatge visual per analitzar les produccions artístiques.

##### Dimensió societat i cultura

- Valorar amb respecte i sentit crític les produccions artístiques en els seus contextos i funcions.
- Gaudir de les experiències i creacions artístiques com a font d'enriquiment personal i social.
- Fer ús del coneixement artístic i de les seves produccions com a mitjà de cohesió i d'acció social.

#### 4. CONTINGUTS DE CONCEPTES

- L'Arxiu Municipal del Districte de Nou Barris.
- Tipus de fonts: primàries i secundàries.
- Tipus de documents: textuais, gràfics, fotogràfics, etcètera.
- Funcions de l'arxiu.
- Influència de la situació política en la vida quotidiana al llarg del segle XX.
- Origen dels barris de Nou Barris: sòl agrari de Sant Andreu de Palomar.
- Situació en l'espai en relació amb Barcelona.
- Barraquisme, autoconstrucció i habitatge obrer.
- Un refugi de la Guerra Civil.
- Franquisme i repressió.
- Obra Social del Hogar.
- Indústries i condicions laborals.
- La lluita de les dones pel barri. La vaga dels semàfors.
- La lluita pels drets i les millores laborals. La vaga de la Harry Walker.
- El paper de l'església després del Concili Vaticà II.
- Conquestes socials i veïnals. Les associacions de veïns.

#### 5. CONTINGUTS DE PROCEDIMENTS

- Situació en el temps i en l'espai dels fets històrics rellevants, aplicant la periodització convencional.
- Aplicació de conceptes bàsics sobre la història contemporània.
- Obtenció d'informació a partir de l'observació del patrimoni.
- Establiment dels elements de canvi i continuïtat en l'àmbit polític, econòmic i social.
- Formulació d'hipòtesis a partir de l'observació del patrimoni.
- Anàlisi de l'estructura urbana de la ciutat.
- Exercitació de l'empatia històrica i establiment de relacions entre passat i present.
- Observació de fotografies, plànols, gràfics, etcètera, a fi de conèixer-ne la potencialitat com a fonts documentals.
- Valoració de la necessitat de fer valer la història per adquirir compromís social.

## 6. METODOLOGIA, DESENVOLUPAMENT I RECORREGUT

- És una activitat pensada per tal que els nois i noies participin activament en la construcció del seu propi coneixement a partir de l'observació, el raonament, la discussió i la interpretació dels vestigis històrics.
- És interessant que coneguin prèviament els barris que es visitaran per poder orientar-se i comprendre amb més facilitat els conceptes que es treballaran.
- Es tindran presents les necessitats del grup i s'adaptaran els continguts al nivell de coneixements previs copsats per part de l'educador/a durant la introducció de l'activitat. La metodologia que es portarà a terme serà participativa i activa. Durant la visita, l'alumnat no només visitarà la part exterior dels edificis, sinó que reflexionarà sobre el seu ús, l'època i els canvis que ha experimentat al llarg del temps.
- El punt de trobada serà la plaça de Treballadores i Treballadors de la Harry Walker. Les preguntes formulades ens permetran saber quins coneixements previs té l'alumnat i quina recerca es pot realitzar. Seguidament s'iniciarà un recorregut urbà des de la plaça de Treballadores i Treballadors de la Harry Walker, passant pel carrer de Vinyar, carrer de Badosa, plaça d'Àngel Pestaña, església de Santa Engràcia, via Júlia, església de Sant Sebastià i plaça del Verdum.

## 7. ACTIVITATS D'APRENTATGE

- Treball previ a la visita que consisteix en la recerca amb fonts documentals que proposa el material de l'alumnat.
- Introducció per captar els preconceptes de l'alumnat.
- Recorregut urbà que ens portarà pels carrers d'una part dels barris de la Prosperitat i Verdum.
- Observació d'edificis i espais.
- Anàlisi d'elements de les edificacions per ubicar-les cronològicament.
- Formulació d'hipòtesis partint de la recerca prèvia i a l'observació del patrimoni.
- Interpretació de dades gràcies al diàleg entre els participants.



## 8. RECURSOS I MATERIALS

- Guió de l'activitat per al docent.
- Quadern de propostes d'activitats prèvies per a l'alumnat.
- Fonts primàries a través de QR.

## 9. FITXA DE L'ACTIVITAT

- Nom de l'activitat: "Verdum i la Prosperitat. Vida de treball i lluita veïnal"
- Horari de les activitats didàctiques: per concretar
- Preu: Gratuït
- Durada total: 1 hora.
- Cicle educatiu: Educació Secundària Obligatòria
- Nombre d'alumnes: 25 alumnes per grup aproximadament.
- El docent haurà de ser-hi present durant l'activitat per acompanyar i supervisar el grup.
- Inscripcions: A través del telèfon 932 916 838 o del correu electrònic, [amdnb@bcn.cat](mailto:amdnb@bcn.cat)
- Horari d'atenció al públic de l'arxiu: de dilluns a divendres de 9.00 a 14.00 hores.

## 10. CONSELLS PRÀCTICS:

- Cal procurar arribar-hi amb puntualitat.
- Cal vigilar molt durant el recorregut, ja que es tracta d'una visita urbana i ens desplaçem per carrers amb trànsit rodat.
- Cal animar l'alumnat a participar en totes les activitats de manera activa.
- Es poden portar càmeres fotogràfiques perquè es preveu que hi haurà moments en què l'alumnat podrà fer fotografies.
- Cal que el/la docent hi sigui present en tot moment durant el recorregut.
- És recomanable que es facin les activitats prèvies abans de fer la visita guiada.



**GUIÓ PER AL DOCENT**

**ITINERARI PER  
A L'ALUMNAT D'EDUCACIÓ  
SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA**



Ajuntament  
de Barcelona